

Zápis

z obhajoby disertační práce pana Mgr. Branislava Heribana

konané dne 27. 9. 2011

v oboru České dějiny

téma práce: Židovské spolky v Československu so zameraním na Bratislavu 1919-1939

členové komise:

Prof. PhDr. Ivan Šedivý, CSc., předseda komise

Doc. PhDr. Jana Čechurová, Ph.D.

Mgr. Miroslav Michela, Ph.D. (školitel) – nepřítomen

Doc. PhDr. Jan Němeček, DrSc.

Doc. PhDr. Karel Novotný, DrSc.

Doc. PhDr. Magdalena Pokorná, Csc.

PhDr. Jan Randák, Ph.D.

Prof. PhDr. Jan Rychlík, DrSc. (oponent)

doc. Mgr. Jaroslav Šebek, Ph.D.

Mgr. Michal Frankl, PhD. (oponent)

Předseda komise p. prof. Šedivý zahájil obhajobu a představil přítomným kandidáta Mgr. Branislava Heribana.

Kandidát Mgr. Heriban seznámil komisi s tématem své disertační práce. Na úvod uvedl, že se zabýval poměrně málo zpracovaným tématem, ke kterému je ve slovenských archivech nedostatek pramenného materiálu. Za cíl své práce si vytyčil zmapování existence židovských spolků v Bratislavě v letech 1919-1939, dále podat o nich co nejvíce informací, posoudit jejich význam pro bratislavský život a jejich existenci zasadit do československého kontextu. Ve svém úvodu se částečně dotkl i nedostatků své práce, které dále rozvíjela diskuze.

Předseda komise prof. Šedivý seznámil komisi se školitelským posudkem nepřítomného školitele dr. Michely, který kandidátovi vytykal především nedostatečnou reflexi školitelových podnětů k vylepšení struktury a obsahu práce.

Následně přednesli své posudky oba oponenti (dr. Frankl a prof. Rychlík). Oba oponenti kandidátovi vytkli, že jeho práce trpí závažnými nedostatky (např. nedostatečná reflexe literatury a omezená pramenná základna, nedostatečná metodika zaměřená na opisnost a pozitivistickou reprodukci pramenů bez hlubší schopnosti interpretace a syntetických závěrů, nedostatečná formulace vědeckého problému, pravopisné a stylistické nedostatky). Dr. Frankl práci nedoporučil k obhajobě, prof. Rychlík práci doporučil pouze pod podmínkou, že kandidát otázku skutečného významu židovských stran a spolků v Bratislavě přesvědčivě zodpoví před komisí v rámci obhajoby.

Kandidát Mgr. Heriban reagoval na oponentské posudky. Soustředil se zejména na kritiku nedostatečné pramenné základny, kterou vyvracel poukázáním na další soubory pramenů, které však nebylo možno z různých důvodů badatelsky vytěžít (opakovaně zmiňoval nízkou relevanci k tématu práce). Řadu kritických připomínek vůbec nerefletoval, pouze uznal výtku prof. Rychlíka o významu Ústředny Židů, současně však obhajoval své stanovisko o její specifičnosti v kontextu států stř. Evropy.

Diskuze:

Do diskuze se zapojili téměř všichni členové komise. Zabývala se třemi hlavními tématy – otázky pramenné základny, metodologie práce a koncepční otázky.

Prof. Rychlík upozornil kandidáta, že se stále nevyjádřil k metodologickým výhradám práce. Zdůraznil, že předkládaná práce je pozitivistickým soupisem monotematických pramenů, nikoliv vyzrálou monografií.

Mgr. Heriban tento problém vnímal, ale zopakoval, že odlišný cíl práce než jím formulovaný nebylo možné vzhledem k torzovitosti a nesourodosti archivního materiálu naplnit. Prof. Rychlík tuto domněnku vyvracel a poukázal na hlavní problém, totiž že práce důkladný badatelský problém ani formulovaný nemá. Podle jeho názoru Mgr. Heriban nedokázal zodpovědět základní otázky: Jaký byl vnitřní život spolků? Jak se podílely na formování židovské identity v multinacionálním prostředí Bratislavy? Jakým způsobem hájily práva židovské menšiny?

Doc. Čechurová vznesla dotaz na autorova kritéria pro stanovení toho, který spolek je možné označit za židovský. Mgr. Heriban odpověděl, že kritériem byla skutečnost, zda spolek obsahoval židovské nebo nežidovské členy. Kritéria pro označení člena za Žida však nespécifikoval.

Dr. Frankl vznesl dotaz, proč kandidát nevyužil i sbírky z archivů uložených za hranicemi SR (USA, Izrael). Současně kritizoval minimální využití memoárové literatury.

Mgr. Heriban argumentoval časovou a technickou náročností návštěvy zahraničních archivů a soustředil se v odpovědi na vyvrácení tvrzení, že jedna z jmenovaných zahraničních institucí obsahuje relevantní materiály. Dr. Frankl výměnu názorů zakončil zdůrazněním, že se kandidát mohl ubírat z hlediska pramenů i jinými cestami než tou, kterou zvolil.

Prof. Novotný vznesl dotaz, proč se práci tematicky zaměřenou na regionální dějiny Bratislavy vůbec zabývá komise na Ústavu českých dějin. Předseda komise prof. Šedivý konstatoval, že tato námitka by byla bývala relevantní při zadávání práce před osmi lety, nicméně dnes o tom není komise kompetentní jednat.

Dr. Randák znovu zopakoval, že nerozumí tomu, jaké badatelské otázky si kandidát kladl. Proč byla vybrána zrovna Bratislava a jaký má tedy význam z hlediska československého kontextu?

Mgr. Heriban vyjmenoval několik reálií o velikosti židovské obce v Bratislavě, na otázku však neodpověděl, proto dr. Randák zdůraznil, že v práci postrádá shrnutí odlišnosti bratislavského prostředí od zbytku ČSR.

Doc. Němeček kritizoval nesourodost informací. Zopakoval hlavní problém, totiž že práci chybí jasné shrnutí a zhodnocení zpracovaných informací.

Mgr. Heriban reagoval jen dílčí odpovědí, ve které zdůvodňoval zařazení politických stran do vzorku zkoumaných spolků.

Předseda komise prof. Šedivý naposledy upozornil kandidáta, že od něj komise očekává odpověď na otázku, proč práci chybí jasně formulovaný vědecký cíl a závěr.

Mgr. Heriban na otázku neodpověděl, pouze konstatoval, že jako závěr práce byl myšlen epilog týkající se osudu Židů po roce 1939.

Prof. Rychlík měl ještě poznámky k literatuře a znovu se dotkl problému stanovení etnicity Židů v Bratislavě.

Předseda komise prof. Šedivý uzavřel diskusi shrnutím jejích hlavních bodů.

Vyhlášení výsledku tajného hlasování:

Počet členů komise 10 – Komisenenavrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsal: Mgr. Jaroslav Najbert

Podpis předsedy komise: